

Modyul 3 – Pagbabadyet ACTIVITY SHEET 3 – 6 Paggawa ng iyong sariling badyet

Unang Hakbang – Maghanda. Ipunin ang lahat ng mga papeles na kailangan. At iyan ay ang mga:

- Mga pay stub
- Mga stub mula sa mga tseke ng gobyerno o mga patalastas ng tuwirang deposito
- Mga resibo
- Mga babayaran
- Mga kuwenta ng pagkakautang sa bangko at kredit kard
- Mga kasulatan ng pagkakautang

Ikalawang Hakbang – Kita. Itala ang lahat ng iyong mga gastusin sa isang buwan. Ilagay kung magkano ang nakukuha sa bawat pinagkukunan sa isang buwan. Pagsamasamahinng lahat. Ito ang iyong Kabuuang Buwanang Kita.

Ikatlong Hakbang – Mga Gastusin. Itala ang lahat ng kategorya ng iyong mga gastusin. Ilagay ang mga halaga sa mga hindi nababagong mga gastusin muna. Ang mga ito ay malamang na nakatala sa isang babayaran o kaya huwag palitan bawat buwan. Sumunod, gawin ang iyong makakaya para tantiyahin kung magkano ang iyong nagastos sa bawat nababagong mga kategorya.

Kasama sa **pang-panahunang paggastos** ay ang mga bagay tulad ng taunang mga halaga ng seguro, balik-paaralang mga damit para sa mga bata, o pang-pistang opisyal na bilihan ng regalo. Paghatiin ang taunang halaga sa 12 upang makuha ang karaniwang buwanang halaga. Idagdag iyon bilang isang di-nababagong gastos sa iyong buwanang badyet.

Halimbawa: Nagkakaroon ka ng bayarin bawat taon sa halagang \$800 sa seguro ng kotse. Hatiin ang \$800 sa 12. Ang makukuha mo ay 66.67%. Iyon ang iyong di-nababagong buwanang halaga para sa seguro ng kotse.

Bayaran muna ang sarili: Kung gusto mong makapag-impok tungo sa isang layunin, kunin mo ang kabuuang halaga ng iyong layunin at hatiin ito sa bilang ng buwan na nais mo itong maimpok. Ibilang ito bilang isang di-nababagong gastusin sa iyong badyet.

Halimbawa: Sa isa't kalahating taon, nagbalak ka na bumili ng isang bagong kompyuter. Ito ay magkakahalaga ng \$1000. Hatiin ang \$1000 sa 18 na buwan. Magkakaroon ka ng \$55.56. Ito ang iyong di-nababagong buwanang halaga ng mga ipon sa iyong badyet.

Tip sa mga Pag-iimpok: Maililipat mo ang mga halaga para sa mga may-panahong halaga at mga layunin sa mga pag-iimpok mula sa iyong kwenta ng gastusin tungo sa hiwalay na mga kwenta ng pag-iimpok. Kung gagawin mo ito bawat buwan, maiipon ang pera. Naroroon ito para magastos kung kailanganin mo ito.

Ika-apat na hakbang: Gawin ang matematika

Pagsamahin ang iyong Kabuuang Buwanang mga Gastusin. Ibawas ang halagang ito sa iyong Kabuuang Buwanang Kita. May pera ka pa bang natira? O gumagastos ka ba ng higit sa iyong kinikita?

Ikalimang hakbang: Baguhin ang iyong badyet

Kung ang gastusin mo ay higit sa iyong kita, mag-isip ng tapat at makatotohanan. Saan ka maaring magbawas sa mga gastusin? Saan ka maaring magdagdag sa iyong kita? Dapat mo bang baguhinang iyong mga layunin sa pag-iimpok?